

ASPECTS CONCERNING THE DIFFICULTIES OF PRESERVING ROMANIAN IDENTITY FOR THE ROMANIANS ABROAD

Sultana Avram, Assoc. Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: The way ethnic groups preserve their identity differs from one country to another. Ethnic groups from diáspora have to face a lot of economic, social, cultural and even political obstacles on their attempt to adapt to the new society, and to preserve their own cultural identity. In the last decades the Romanians were accepted and integrated relatively easily in countries such as Spain, Canada or Italy, but were discriminated in countries such as Netherlands, France or Great Britain. A major factor in losing ethnic identity is linked to the less use of native language in family, school or society. Some parents do not teach their children the native language hoping that they will be better integrated and accepted by the majority of the population. Sometimes, in order to avoid discrimination, they even deny their ethnic roots and avoid contact with Romanian communities. Special circumstances exist in the case of the Romanian minority from countries such as Ukraine, Serbia or Hungary where the assimilation of the Romanians is enhanced by the strict legislation and the lack of interest of the Romanian authorities.

Keywords: ethnic, identity, diáspora, discrimination, assimilation, Romanians

În afară de datele statistice și declarațiile oficiale privind păstrarea identității unei comunități etnice, o modalitate de a afla pulsul unei comunitati din diaspora este si internetul. Blogurile, forumurile si alte date furnizate de internet sunt în măsură să ne dezvăluie nemulțumirile sau satisfacțiile românilor aflați în afara granițelor țării. Tot internetul publică opinii cu privire la procesul de asimilare etnică a românilor de pretutindeni.

Ne-am propus să urmărim aceste surse pentru a descifra și deosebi declarațiile de fațadă de cele reale. Articolele apărute pe internet au un mai mare impact, în special asupra tinerilor obișnuiți ai calculatorului, informațiile fiind mai ușor de accesat, presa on-line fiind citită mai ușor decât din ziare și reviste uneori greu de procurat, datorită nedifuzării în anumite zone, sau epuizării rapide. În plus, arhivarea pe internet a anumitor cotidiane face și mai ușor accesul la o informație scăpată din vedere la vremea apariției ei. Accesând simplu forumurile românilor din străinătate poți afla, pe lângă informații utile lor, legate de exemplu de dentistul cel mai apropiat, sau avocatul, sau oferte de muncă, și o parte din nemulțumirile lor, greutățile sau bucuriile lor. Sentimentul de apartenență îi îndeamnă să apeleze la confrății lor atunci când sunt în impas, comunitățile etnice sau religioase fiind oaze de siguranță resimțite astfel de cei departe de casă. Ideea de a fi *unul de-ai noștri* izvorăște tot din dorința de apartenență la un grup cu preocupări și idealuri comune. Nu de puține ori acest sentiment de apartenență se manifestă la emigranți de etnii diferite, dar care au avut de suportat aceleași condiții sau discriminări. *Cine se aseamănă se adună* are cu totul alte semnificații departe de casă. Lipsa unei biserici ortodoxe de exemplu, în anumite zone, îi determină pe români să apeleze la biserci rusești, sau grecești la ceasul marilor sărbători creștine precum Crăciunul sau Paștile. Chiar dacă slujba se ține în altă limba, românii au sentimentul că este mai apropiată de ceea ce era în țară, această slujbă-surogat fiind considerată ca acceptabilă în lipsă de altceva.

Între factorii care „ajută” la pierderea identității naționale se numără: lipsa unei comunități active în zonă, lipsa unei biserici și a unui preot dedicat, lipsa folosirii limbii materne perioade îndelungate, lipsa unei susțineri politice în forurile de conducere ale țării respective, dorința de integrare și asimilare pentru a elimina discriminarea etnică, măsuri politice și economice de asimilare adoptate de țara gazdă, ruperea legăturilor cu cei din țară și renegarea propriei identități etnice.

Tradițiile se păstrează mai ușor în familie, pentru că cele care presupun participarea întregii comunități sunt mai greu de performate. Între *însemnele* identitare păstrate se numără cele culinare, mâncarea *ca la mama acasă* fiind apreciată și dincolo de granițele țării, ca și anumite obiceiuri la naștere, nuntă sau înmormântare, precum și unele legate de relațiile de familie.

Desigur, condițiile diferă de la o țară la alta și nu puțini sunt cei care se felicita pentru faptul că au decis să-și găsească altă patrie.¹ *Ubi bene ibi patria* nu mai este văzută ca o trădare de țară ci ca o șansă disperată de supraviețuire. Ajunși pe *pământul făgăduinței*, cei mai în vârstă încearcă să mai păstreze din tradiții, mai folosesc limba română în familie, însă încet încet se adaptează la condițiile existente, iar tinerii, enculturați în noua patrie, se simt tot mai puțin legați de țara de origine, pe care o cunosc doar din fotografii și poveștile adulților. Totuși forumurile apelează la acel sentiment de solidaritate și apartenență de grup pentru a comunica informații utile tuturor românilor din străinătate, de la cum să îți cauți un loc de muncă la cum să-ți vinzi bicicleta. Românii nu se plâng pe forumuri de felul în care sunt tratați în țara de reședință, mai mult încă, încearcă să se scuze pentru faptele reprobabile ale unor concetățeni, cu disperarea celui care dorește să fie acceptat în noua societate.

Trebuie însă făcută o distincție clară între românii aflați în afara granițelor țării datorită emigrării voite și românii aflați în afara granițelor țării prin deplasarea acestor granițe de-a lungul istoriei și încadrarea lor într-un alt stat.

Spicuind aleatoriu din informațiile de pe internet, să ne oprim la câteva exemple și opinii legate de românii din afara granițelor țării.

Comparând drepturile și obligațiile cetățenilor de alte etnii de la noi din țară cu cele ale românilor minoritari din afara granițelor, se pot observa diferențe majore. De exemplu, o analiză a diferențelor între drepturile minorității maghiare din România și a minorității române din Ungaria este făcută pe scurt într-un articol apărut în *Vestic*.² Se încearcă astfel o primă explicație cu privire la dificultatea păstrării identității naționale la românii din Ungaria. Legislația maghiară este astfel concepută încât românii nu au șanse reale să intre în parlamentul ungar pentru a putea susține drepturile minorității românești.³

Identitatea culturală a românilor din Ungaria este menținută datorită eforturilor depuse de Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria, care are o activitate deosebit de bogată și variată.⁴ Pe lângă sesiunile de comunicări științifice organizate la Giula sau Budapesta, institutul are seria de publicații anuale: *Simpozion, Izvorul și Lumina. Pe lângă publicațiile amintite, unde apar scrieri istorice, etnografice, lingvistice și literare, Institutul a scos de sub*

¹ <http://romani-strainatate.com/blogs/entry/Romani-in-Germania>

² http://www.vestic.ro/articol_28483/isi-asuma-romanii-din-ungaria-romanismul-asa-cum-ungurii-din-romania-isi-asuma-maghiarismul.html

³ <http://foaiaromaneasca.blogspot.ro/2014/01/forum-informativ-despre-alegerile-din.html>

⁴ <http://www.romanintezet.hu/>

tipar, în 1998, volumul **Bibliografie**. *Lucrarea e concepută ca o bibliografie generală întrunind aproape toate lucrările colaboratorilor, concretizate în cărți, studii și articole, apărute în reviste de specialitate, în periodice cultural-științifice din țară și străinătate până la finele anului 1997. Studiile mai voluminoase ale cercetărilor au fost publicate în volumul bilingv **Annales**, edițiile 1996 și 2000. În afară de publicațiile amintite, Institutul a publicat monografiile comunelor **Chitighaz** (1993), **Bătania** (1995) și **Micherechi** (2000).⁵*

Comunitățile de aici mai păstrează tradiții și obiceiuri străvechi românești, așa cum reiese și din articolul Anei Borbely “Datele recensământului din 2001 referitoare la comunitatea românilor din Ungaria.”⁶ Din păcate, numărul celor care mai păstrează limba română și valorile culturale românești se diminuează cu fiecare an.

Situația este mai tragică, dar mai puțin vizibilă și mai puțin mediatizată la românii din Nordul Bucovinei. Aici, la început oficialitățile sovietice, apoi cele ucrainiene au încercat cu toate mijloacele să *dizolve* românii în marea masă slavă. Practica este cunoscută și folosită de decenii pentru a desființa orice urmă a populațiilor autohtone, de la declararea descoperirilor arheologice romane ca fiind slave, nefinanțarea economică deliberată a zonei, până la interzicerea folosirii limbii în administrație, limba română fiind azi folosită în special în mediul rural și mai ales de către populația vârstnică. Interesant este faptul că *naționaliștii ucrainieni au acuzat guvernul sovietic în anii ’60 de “simbolciid” pentru încercările sistematice ale acestuia de a eradica toate simbolurile independenței ucrainiene. Un ucrainian declara: “Este imposibil să înfrângi un popor, să-l aduci în sclavie, fără să-i furi sărbătorile sfinte și fără să-i distrugi templul.”*⁷ Din păcate dictonul *Ce ție nu-ți place altuia nu face* nu funcționează la acest nivel.

Recentele evenimente din Ucraina au afectat și afectează și comunitatea românească din nordul Bucovinei. Dezbateri publice, massmedia internă și internațională au abordat problema apropierii de UE din diverse perspective. Într-un reportaj din regiunea Cernăuți, realizat de Diana Răileanu și postat pe internet se afirmă faptul că *Noua putere de la Kiev și-a atras critici atunci când a abrogat Legea cu privire la funcționarea limbilor regionale, adoptată de Victor Ianukovici în 2012. Ea prevedea că ucraineana va rămâne singura limbă de stat, dar, în 13 din cele 27 de regiuni ale țării, alte limbi răspândite, inclusiv rusa și româna, vor avea statut de limbă regională. Între timp, s-a decis amânarea abrogării până la elaborarea unei noi legi cu privire la funcționarea limbilor.*⁸

Minoritatea românească dorește ca Ucraina să intre în UE cu speranța că atunci vor fi respectate și drepturile minorităților, inclusiv ale românilor. Până atunci, la alegerile din 25 mai 2014 *reprezentanții comunității românești susțin că nu știu pentru cine să-și dea votul, fiind prea dezamăgiți de fosta guvernare. Regiunea Cernăuți are peste 120 de mii de etnici români - toată Ucraina numără peste 400 de mii, conform datelor de la ultimul recensământ din 2001.*⁹ Conviețuirea cu populația majoritară nu este tensionată deoarece oamenii de rând nu sunt culpabilizați din cauza dificultății conservării identității românești.

⁵ ibidem

⁶ Borbely, Ana, *Datele recensământului din 2001 referitoare la comunitatea românilor din Ungaria*, în Simpozion, Giula, 2003, p.142

⁷ Kertzer I. David, *Ritual, politică și putere*, editura Univers, București, 2002, p. 199

⁸ <http://www.europalibera.org/content/article/25294818.html>

⁹ <http://www.europalibera.org/content/article/25294818.html>

Interesantă este reacția românilor din România cu privire la evenimentele din Ucraina. Peste tot pe facebook și alte rețele de socializare românii se declară de partea ucrainenilor în „lupta lor” contra rușilor, cei de pe Euromaidan fiind îmbărbătați să reziste și se declară solidari cu cauza dreaptă a ucrainenilor. Există însă și alte păreri: George Damian se întreabă retoric pe blog De ce trebuie să ținem cu Ucraina?, venind cu argumente menite să dovedească constrângerile exercitate asupra românilor din Ucraina. Afirmările sale țin de folosirea limbii române: *Din 1991 încoace scade neîncetat numărul școlilor cu predare în limba română din Ucraina. La fel scade și numărul orelor cu predare în limba română din aceste școli. Diplomele emise de universitățile din România nu sunt recunoscute în Ucraina, astfel că etnicii români din Bugeac, Bucovina de nord și Maramureșul istoric care studiază în România nu prea au nici un motiv să se întoarcă acasă.*¹⁰ În plus, se constată și faptul că *Ucraina încurajează spargerea comunității românești în români și „moldoveni” în regiunea Odessa. Preoții care au încercat să slujească în limba română în Bugeac au fost bătuți, li s-au aruncat grenade în casă, au fost legați de o mașină și târați prin praful drumului. MAE avea pe pagina oficială privitoare la călătorii în străinătate un avertisment în care se spunea că nu pot fi introduse cărți în limba română în Ucraina.*

În aceste condiții este greu să se păstreze identitatea românească în aceste zone.

Diaspora din vestul Europei se confruntă cu altfel de probleme. *Numărul românilor din Spania cu drept de vot se apropie de 700 de mii, iar Partidul Libertății Individuale (P-LIB) este prima formațiune din Spania care a decis să-i pună pe candidații români pe locuri eligibile, pe listele care urmează să fie prezentate pe 25 mai.* Partidele politice cu orientări xenofobe din țări precum Olanda sau Franța folosesc contextul actual de criză economică pentru a se ridica împotriva imigranților din țările lor, iar *discursul naționalist al acestor formațiuni, care critică prezența străinilor în anumite țări din Europa și instigă la discriminarea imigranților în funcție de venituri, este principalul motiv pentru care unii europeni au intenția să-i trimită în Parlamentul European.*¹¹

Situații similare întâlnim la românii din Marea Britanie sau Belgia: *Mai mulți români din diaspora candidează la europarlamentarele din 22-25 mai pe listele unor formațiuni din Spania și Belgia, în timp ce un dentist din România a înființat un partid al imigranților din Marea Britanie, care se prezintă cu șase candidați la euroalegeri.*¹²

Și în Italia românii se organizează pentru a câștiga dreptul la păstrarea identității românești, fără însă a se izola de comunitatea majoritară: *În Italia, Partidul Identitatea Românească (PIR) va sprijini Forza Italia la următoarele alegeri europene și administrative. În pofida denumirii, PIR este un partid mixt, din care fac parte și italieni, în special din cadrul familiilor mixte. “Este normal ca și italienii care se regăsesc în valorile și idealurile noastre să adere. Noi, românii din Italia, nu vrem să ne izolăm, nu vrem să facem politică dintr-o poziție izolaționistă și naționalistă”, a declarat secretarul general al Partidului Identitatea Românească, Mihai Muntean.*¹³

¹⁰ <http://www.george-damian.ro/de-ce-trebuie-sa-tinem-cu-ucraina-5675.html>

¹¹ <http://www.romanul.eu/romani-in-spania/doi-romani-din-spania-alesi-sa-candideze-la-parlamentul-european-pe-liste-spaniole-0304-40355.html#ixzz31jhbaCCN>

¹² <http://www.caleaeuropeana.ro/wp-content/uploads/2014/05/parlamentul-european-2.jpg>

¹³ <http://www.caleaeuropeana.ro/europarlamentare-2014-romanii-candidati-la-alegerile-europene-pe-listele-partidelor-din-spania-marea-britanie-si-belgia/>

În Franța românii au putut candida la alegerile locale, însă doar ca cel mult consilieri municipali, deoarece potrivit legislației franceze străinii nu pot deveni primari. S-a remarcat și o tânără de etnie rromă, pe nume *Liliana Hristache* care a creat asociația numită "*Rom réussite*" ce își propune să sprijine o parte din cei o mie de romi care trăiesc, de cele mai multe ori în mizerie, la Montreuil.¹⁴

Drepturile politice câștigate le dă sentimental că vocea comunității minoritare românești poate fi auzită în cazul reprezentării în parlament.

În fața acestor realități, interesul autorităților românești este foarte scăzut și se manifestă preponderent înaintea unor alegeri, voturile din diaspora fiind prilej de confruntări între partidele politice din țară. Plecarea masivă a românilor după 1989 în căutare de un trai mai bun, criza economică, dificultatea de a vedea “luminița de la capătul tunelului”, sunt indicii că populația românească va continua să scadă și să îngroașe numărul românilor din diasporă.

BIBLIOGRAFIE:

- <http://romani-strainatate.com/blogs/entry/Romani-in-Germania>
http://www.vestic.ro/articol_28483/isi-asuma-romanii-din-ungaria-romanismul-asa-cum-ungurii-din-romania-isi-asuma-maghiarismul.html
<http://foaiaromaneasca.blogspot.ro/2014/01/forum-informativ-despre-alegerile-din.html>
<http://www.romanintezet.hu/>
 Borbely, Ana, *Datele recensământului din 2001 referitoare la comunitatea românilor din Ungaria*, în Simpozion, Giula, 2003, p.142
 Kertzer I. David, *Ritual, politică și putere*, editura Univers, București, 2002, p. 199
<http://www.europalibera.org/content/article/25294818.html>
<http://www.europalibera.org/content/article/25294818.html>
<http://www.george-damian.ro/de-ce-trebuie-sa-tinem-cu-ucraina-5675.html>
<http://www.romanul.eu/romani-in-spania/doi-romani-din-spania-alesi-sa-candideze-la-parlamentul-european-pe-liste-spaniole-0304-40355.html#ixzz31jhbaCCN>
<http://www.caleaeuropeana.ro/wp-content/uploads/2014/05/parlamentul-european-2.jpg>¹
<http://www.caleaeuropeana.ro/europarlamentare-2014-romanii-candidati-la-alegerile-europene-pe-listele-partidelor-din-spania-marea-britanie-si-belgia/>
<http://www.rfi.ro/stiri-politica-48470-zeci-romani-candideaza-alegerile-locale-franta>

¹⁴ <http://www.rfi.ro/stiri-politica-48470-zeci-romani-candideaza-alegerile-locale-franta>